

Powiązania funkcjonalne - dojazdy do pracy na terenie powiatu tucholskiego w roku 2011

Materiał pomocniczy dla opracowań strategicznych
Powiatu Tucholskiego i Gmin Powiatu Tucholskiego

Niniejsze opracowanie zostało wykonane w latach 2013-15 w związku z pracami na potrzeby dokumentów strategicznych Powiatu Tucholskiego i Gmin Powiatu Tucholskiego z wykorzystaniem danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Głównym celem opracowania jest dokonanie szczegółowej analizy uwarunkowań w zakresie analizowanych zagadnień branżowych – jako materiału pomocniczego dla syntetycznej diagnozy stanu i uwarunkowań rozwoju obszaru Powiatu Tucholskiego.

opracowanie: Adam Stańczyk

Cel i zakres opracowania

Jednym z najważniejszych aspektów funkcjonowania danego obszaru, jest codzienna mobilność w zakresie dojazdów do pracy. Są one wypadkową podaży i popytu na pracę - tereny, gdzie brakuje miejsc pracy generują duże potoki wyjeżdżających, z drugiej strony - ośrodki skupiające dojazdy, kształtują strefy swoich oddziaływań także w innych aspektach. Ludność dojeżdżająca rozwija bowiem z miejscem pracy także powiązania w innych dziedzinach - załatwia tu swoje potrzeby z zakresu handlu, usług, wiąże się „mentalnie”, nabywa wiedzę, zachowania, które są potem przekazywane do miejsca zamieszkania. Dlatego też dojazdy do pracy są tak ważną cechą diagnostyczną zasięgu i siły oddziaływania miast (niekiedy są uważane za najważniejszy miernik potencjału ponadlokalnego miasta) - wskaźnik dojazdów do pracy używany jest między innymi do delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych.

Analizę dojazdów do pracy dla całego kraju wykonał Główny Urząd Statystyczny w roku 2011 w ramach Narodowego Spisu Powszechnego. Przyjęto następującą metodologię:

- uwzględniono tylko przepływy powyżej 9 osób,
- za dojeżdżających uznano pracowników najemnych (zatrudnionych), których miejsce pracy znajduje się poza granicami administracyjnymi ich „jednostki zamieszkania”,
- za „jednostkę zamieszkania” uważa się gminy wiejskie i gminy miejskie, ale w przypadku gmin miejsko-wiejskich - odrębne jednostki stanowią miasto i wiejską część gminy (stąd też dla gminy Tuchola odrębnie podaje się dane dla miasta Tuchola, jak i dla wiejskiej części gminy).

Dużą (i niemożliwą do wyeliminowania) słabością danych GUS o dojazdach jest nieuwzględnianie faktu, iż przedsiębiorstwa bardzo często mają różnego rodzaju filie i oddziały zamiejscowe, w których zatrudnienie jest przypisywane do miejscowości, w której mieści się siedziba firmy, nawet jeśli w oddziałach jest zatrudniona lokalna ludność. Statystycznie pracownicy tacy wykazywani są jako ludność dojeżdżająca do pracy do miejscowości z siedzibą firmy, mimo iż de facto wykonują pracę „na miejscu”. Stosunkowo powszechnym zjawiskiem - powodującym przekłamanie o charakterze „odwrotnym” do opisanego powyżej - jest także przeprowadzanie się ludności - zwłaszcza do dużych miast - bez formalnej zmiany zameldowania. Pracownicy tacy są wykazywani jako dojeżdżający, pomimo iż faktycznie zamieszkują w miejscu wykonywania pracy.

Analiza danych dla powiatu tucholskiego ujawniła obydwa opisane wyżej przypadki przekłamań (ich efektem są wykazywane przez GUS „dojazdy” do Brodnicy czy Warszawy), choć jak się wydaje, ze względu na niewielką skalę, nie wpływają one znacząco na ogólne wyniki.

Innego rodzaju słabością przyjętej przez GUS metodologii, jest brak możliwości uzyskania danych dla całej gminy w gminach miejsko-wiejskich. Ponieważ nie publikuje się danych o przepływach poniżej 10 osób, a możliwa jest sytuacja gdy i z miasta i z obszarów wiejskich do określonej gminy dojeżdża po 9 osób, to gmina faktycznie generuje 18 osób dojeżdżających - przy przyjętej metodologii takie powiązania w ogóle nie będą wykazane, choć w przypadku niektórych gmin taka skala dojazdów byłaby już zauważalna.

Pomimo opisanych wad przyjętej metodologii, dane publikowane przez GUS można uznać za stosunkowo rzetelne i bardzo użyteczne dla analizy kierunków i siły powiązań zarówno na terenie gmin powiatu (a zwłaszcza pomiędzy obszarami wiejskimi powiatu a miastem Tuchola), jak i pomiędzy powiatem a obszarami sąsiednimi.

Gminy powiatu tucholskiego jako miejsca dojazdów do pracy

Według danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, uwzględniając zastrzeżenia wymienione w rozdziale wstępnym (z których najważniejsze to wskazanie wyłącznie jednostek pomiędzy którymi przepływ dotyczy co najmniej 10 osób) do gmin powiatu tucholskiego dojeżdża do pracy 1699 osób.

Największym ośrodkiem dojazdów jest Tuchola – oferuje pracę aż 1219 z 1699 dojeżdżających osób. Kolejne miejsce zajmuje gmina Cekcyn – dojeżdża tu 140 osób. Do gminy Lubiewo dojeżdża 116 osób, do gminy Śliwice – 102, na obszary wiejskie gminy Tuchola – 59, do gminy Kęsowo – 34, a do gminy Gostycyn – tylko 29.

Warto także wskazać na rozległość powiązań gmin w zakresie dojazdów: do miasta Tuchola dojeżdżają mieszkańcy z 10 jednostek, do gminy Śliwice – z 6, do gminy Cekcyn – z 4, na obszary wiejskie gminy Tuchola – z 2, do gminy Gostycyn – z 2, do gminy Lubiewo – z 2, do gminy Kęsowo – tylko z 1 jednostki.

Warto także zauważyć, że Tuchola generuje największy ruch w zakresie dojazdów na terenie powiatu. Z miasta tego do gminy Cekcyn dojeżdża 59 osób, do gminy Gostycyn – 18, do gminy Kęsowo – 34, do gminy Lubiewo – 54, do gminy Śliwice – 13, a na obszary wiejskie gminy Tuchola – 45. Łącznie więc, na 480 osób, które dojeżdżają do pracy do gmin powiatu (ale poza miastem Tuchola), aż 223 to mieszkańcy miasta Tuchola. Mieszkańcy miasta Tuchola dojeżdżają więc do każdej z gmin powiatu.

Uwagę zwraca fakt, że tylko nieco ponad 10% dojeżdżających to mieszkańcy innych powiatów – a więc dojazdy do pracy na terenie powiatu dotyczą niemal wyłącznie mieszkańców tego powiatu. Spośród gmin leżących poza powiatem tucholskim wyróżniają się: Osie (z powiatu świeckiego) – skąd do pracy w gminie Cekcyn dojeżdża 20 osób, a do pracy w gminie Śliwice – 10 osób oraz Bydgoszcz, skąd do pracy w Tucholi dojeżdża 26 osób.

Tabela 1. Dojazdy do pracy do gmin powiatu tucholskiego

Gmina pracy	Gmina zamieszkania	Powiat zamieszkania	Województwo zamieszkania	Liczba osób
Cekcyn	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	59
Cekcyn	Lubiewo	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	50
Cekcyn	Osie	Powiat świecki	Kujawsko-pomorskie	20
Cekcyn	Tuchola - obszar wiejski	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	11
razem Cekcyn				140
Gostycyn	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	18
Gostycyn	Sośno	Powiat sępoleński	Kujawsko-pomorskie	11
razem Gostycyn				29
Kęsowo	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	34
razem Kęsowo				34
Lubiewo	Cekcyn	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	62
Lubiewo	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	54
razem Lubiewo				116

Śliwice	Osieczna	Powiat starogardzki	Pomorskie	32
Śliwice	Cekcyn	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	19
Śliwice	Czersk - miasto	Powiat chojnicki	Pomorskie	18
Śliwice	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	13
Śliwice	Osie	Powiat świecki	Kujawsko-pomorskie	10
Śliwice	Tuchola - obszar wiejski	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	10
razem Śliwice				102
Tuchola - miasto	Tuchola - obszar wiejski	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	399
Tuchola - miasto	Kęsowo	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	206
Tuchola - miasto	Cekcyn	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	184
Tuchola - miasto	Gostycyn	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	181
Tuchola - miasto	Lubiewo	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	140
Tuchola - miasto	Śliwice	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	38
Tuchola - miasto	Bydgoszcz	Powiat m.Bydgoszcz	Kujawsko-pomorskie	26
Tuchola - miasto	Czersk - miasto	Powiat chojnicki	Pomorskie	16
Tuchola - miasto	Sępólno Krajeńskie - miasto	Powiat sępoleński	Kujawsko-pomorskie	15
Tuchola - miasto	Chojnice	Powiat chojnicki	Pomorskie	14
razem miasto Tuchola				1219
Tuchola - obszar wiejski	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	45
Tuchola - obszar wiejski	Czersk - obszar wiejski	Powiat chojnicki	Pomorskie	14
razem obszar wiejski Tuchola				59
razem dojazdy do gmin powiatu				1699
w tym				
dojazdy z terenu powiatu				1523
dojazdy spoza powiatu				176
				tj. 10,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane za rok 2011.

Próba obiektywnego spojrzenia na skalę dojazdów do pracy w poszczególnych jednostkach jest odniesienie liczby dojeżdżających, do liczby ludności w wieku produkcyjnym w gminie – miejscu pracy. Miasto Tuchola notuje tu wskaźnik równy 133,9 dojeżdżających/1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, gminy Cekcyn i Lubiewo – po ok. 32/1000, gmina Śliwice – ok. 29/1000, obszary wiejskie gminy Tuchola – 15/1000, gmina Kęsowo – 12/1000, a gmina Gostycyn – niespełna 9/1000.

Gminy powiatu tucholskiego jako miejsca wyjazdów do pracy

Według danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, uwzględniając zastrzeżenia wymienione w rozdziale wstępnym (z których najważniejsze to wskazanie wyłącznie jednostek pomiędzy którymi przepływ dotyczy co najmniej 10 osób) z gmin powiatu tucholskiego dojeżdża (wyjeżdża) do pracy 2985 osób. Należy także zwrócić uwagę, że osoby zatrudnione w przedsiębiorstwie mającym swoją siedzibę w

konkretnej miejscowości, nawet jeśli wykonują pracę w jej oddziale – będą traktowani jak osoby dojeżdżające do pracy do miejscowości siedziby. Tak jest zapewne z „dojazdami” do Brodnicy, które wykazuje 16 osób z gminy Cekcyn i 17 z gminy Śliwice i z dojazdami do Kcyni z obszaru wiejskiego gminy Tuchola (nie wydaje się bowiem prawdopodobne, by rzeczywiście miały miejsce takie codzienne przepływy).

Największymi ośrodkami wyjazdów są: obszary wiejskie gminy Tuchola (609 osób – z czego jednak aż 399 do miasta Tuchola), miasto Tuchola (567) i gmina Cekcyn (577). Znacznie mniejsza liczba wyjeżdżających cechuje gminy: Kęsowo (359), Gostycyn (352) i Lubiewo (309), a najmniejsza gminę Śliwice (tylko 212).

Nieco ponad połowa wyjazdów do pracy dotyczy terenu powiatu. Poza powiat wyjeżdża 49% wyjeżdżających.

Najczęstsze kierunki wyjazdów, to:

- w gminie Cekcyn – miasto Bydgoszcz (193) oraz miasto Tuchola (184) (łącznie Bydgoszcz i Tuchola skupiają aż 2/3 wyjazdów), ale także gmina Lubiewo (62) oraz powiat świecki (Lniano – 38, Osie – 29, miasto Świecie – 15)
- w gminie Gostycyn – miasto Tuchola (ponad połowa wszystkich wyjazdów) oraz miasto Bydgoszcz – łącznie koncentrują prawie 4/5 wyjazdów
- w gminie Kęsowo – miasto Tuchola (ponad 57% wszystkich wyjazdów) oraz miasto Chojnice (w gminie Kęsowo wyjazdy do Chojnic są znacznie liczniejsze, niż do Bydgoszczy)
- w gminie Lubiewo – miasto Tuchola (45% wyjazdów) oraz miasto Bydgoszcz (łącznie ponad 70% wyjazdów)
- w gminie Śliwice – miasto Bydgoszcz oraz miasto Tuchola; cechą charakterystyczną jest brak dominującego kierunku – do Bydgoszczy wyjeżdża tylko 57 osób (27%); trzecią pozycję zajmuje gmina Osie (26), a czwartą miasto Gdańsk (24)
- w mieście Tuchola – najwięcej wyjazdów skupia miasto Bydgoszcz (ale tylko 126 – czyli 22%), następnie Chojnice (82 osoby); z Tucholi duża liczba osób wyjeżdża do każdej z gmin powiatu – ale łącznie na teren powiatu wyjeżdża tylko 40% wszystkich wyjeżdżających do pracy
- na obszarach wiejskich gminy Tuchola – miasto Tuchola (399 – czyli 2/3 wszystkich wyjazdów), miasto Chojnice (47) i miasto Bydgoszcz (41)

Analizując powiązania z powiatami sąsiednimi, należy podkreślić dosyć silne związki z powiatem chojnickim – i to nie tylko z miastem Chojnice, ale także z gminą wiejską Chojnice i z gminą Czersk (do miasta Czersk wyjeżdża 30 osób, do obszarów wiejskich tej gminy – 25; do gminy Czersk ciążenia wykazują jedynie mieszkańcy gminy Śliwice i wiejskich części gminy Tuchola). Ciążenie do Chojnic wykazują głównie mieszkańcy gmin Kęsowo, Tuchola (tak miasta, jak i wiejskiej części) i w mniejszym stopniu - Gostycyn, ale w ogóle mieszkańcy gmin Cekcyn i Lubiewo. Jednak związki z powiatem chojnickim, a zwłaszcza z miastem Chojnice, są znacznie słabsze niż z Bydgoszczą. Łączna liczba wyjeżdżających do Bydgoszczy to 630, a do Chojnic – 250. Małe jest znaczenie powiatu świeckiego – wyjeżdża tu do pracy tylko 138 osób i są to mieszkańcy gmin Cekcyn, Śliwice i Lubiewo (gmina Osie skupia aż 54 dojeżdżających). Jeszcze mniejsze jest znaczenie powiatu sępoleńskiego – tylko 42 osoby z gmin Gostycyn, Kęsowo i miasta Tuchola. Do powiatu bydgoskiego wyjeżdżają zaledwie 23 osoby (są to mieszkańcy gminy Gostycyn dojeżdżający do miasta Koronowo). Żadnych ciążen nie wykazuje powiat tucholski w kierunku powiatu starogardzkiego.

Zróźnicowana jest rozległość powiązań gmin w zakresie wyjazdów do pracy. Dojazdy odbywają się:

- z miasta Tuchola – do 16 jednostek
- z obszarów wiejskich gminy Tuchola – do 11 jednostek
- z gminy Cekcyn – do 10 jednostek
- z gminy Śliwice – do 9 jednostek
- z gminy Gostycyn – do 6 jednostek
- z gminy Lubiewo – do 6 jednostek
- z gminy Kęsowo – do 5 jednostek

Tabela 2. Wyjazdy do pracy z gmin powiatu tucholskiego

Gmina zamieszkania	Gmina pracy	Powiat pracy	Województwo pracy	Liczba osób
Cekcyn	Bydgoszcz	Powiat m.Bydgoszcz	Kujawsko-pomorskie	193
Cekcyn	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	184
Cekcyn	Lubiewo	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	62
Cekcyn	Lniano	Powiat świecki	Kujawsko-pomorskie	38
Cekcyn	Osie	Powiat świecki	Kujawsko-pomorskie	29
Cekcyn	Śliwice	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	19
Cekcyn	Brodnica	Powiat brodnicki	Kujawsko-pomorskie	16
Cekcyn	Świecie - miasto	Powiat świecki	Kujawsko-pomorskie	15
Cekcyn	Gdańsk	Powiat m.Gdańsk	Pomorskie	11
Cekcyn	Toruń	Powiat m.Toruń	Kujawsko-pomorskie	10
razem gmina Cekcyn				577
Gostycyn	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	181
Gostycyn	Bydgoszcz	Powiat m.Bydgoszcz	Kujawsko-pomorskie	95
Gostycyn	Koronowo - miasto	Powiat bydgoski	Kujawsko-pomorskie	23
Gostycyn	Chojnice - miasto	Powiat chojnicki	Pomorskie	23
Gostycyn	Chojnice - gmina	Powiat chojnicki	Pomorskie	18
Gostycyn	Sępólno Krajeńskie - miasto	Powiat sępoleński	Kujawsko-pomorskie	12
razem gmina Gostycyn				352
Kęsowo	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	206
Kęsowo	Chojnice - miasto	Powiat chojnicki	Pomorskie	84
Kęsowo	Bydgoszcz	Powiat m.Bydgoszcz	Kujawsko-pomorskie	40
Kęsowo	Chojnice - gmina	Powiat chojnicki	Pomorskie	16
Kęsowo	Sępólno Kraj. - obsz. wiejski	Powiat sępoleński	Kujawsko-pomorskie	13
razem gmina Kęsowo				359
Lubiewo	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	140
Lubiewo	Bydgoszcz	Powiat m.Bydgoszcz	Kujawsko-pomorskie	78
Lubiewo	Cekcyn	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	50
Lubiewo	Świecie - miasto	Powiat świecki	Kujawsko-pomorskie	18
Lubiewo	Lniano	Powiat świecki	Kujawsko-pomorskie	12
Lubiewo	Brodnica	Powiat brodnicki	Kujawsko-pomorskie	11
razem gmina Lubiewo				309

Śliwice	Bydgoszcz	Powiat m.Bydgoszcz	Kujawsko-pomorskie	57
Śliwice	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	38
Śliwice	Osie	Powiat świecki	Kujawsko-pomorskie	26
Śliwice	Gdańsk	Powiat m.Gdańsk	Pomorskie	24
Śliwice	Brodnica	Powiat brodnicki	Kujawsko-pomorskie	17
Śliwice	Chojnice - miasto	Powiat chojnicki	Pomorskie	14
Śliwice	Gdynia	Powiat m.Gdynia	Pomorskie	14
Śliwice	Czersk - miasto	Powiat chojnicki	Pomorskie	11
Śliwice	Czersk - obszar wiejski	Powiat chojnicki	Pomorskie	11
razem gmina Śliwice				212
Tuchola - miasto	Bydgoszcz	Powiat m.Bydgoszcz	Kujawsko-pomorskie	126
Tuchola - miasto	Chojnice - miasto	Powiat chojnicki	Pomorskie	82
Tuchola - miasto	Cekcyn	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	59
Tuchola - miasto	Lubiewo	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	54
Tuchola - miasto	Tuchola - obszar wiejski	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	45
Tuchola - miasto	Kęsowo	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	34
Tuchola - miasto	Chojnice - gmina	Powiat chojnicki	Pomorskie	25
Tuchola - miasto	Gdynia	Powiat m.Gdynia	Pomorskie	19
Tuchola - miasto	Gostycyn	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	18
Tuchola - miasto	Toruń	Powiat m.Toruń	Kujawsko-pomorskie	18
Tuchola - miasto	Sępólno Krajeńskie - miasto	Powiat sępoleński	Kujawsko-pomorskie	17
Tuchola - miasto	Poznań	Powiat m.Poznań	Wielkopolskie	17
Tuchola - miasto	Grudziądz	Powiat m.Grudziądz	Kujawsko-pomorskie	14
Tuchola - miasto	M.st.Warszawa	Powiat m. st. Warszawa	Mazowieckie	14
Tuchola - miasto	Śliwice	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	13
Tuchola - miasto	Gdańsk	Powiat m.Gdańsk	Pomorskie	12
razem miasto Tuchola				567
Tuchola - obszar wiejski	Tuchola - miasto	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	399
Tuchola - obszar wiejski	Chojnice - miasto	Powiat chojnicki	Pomorskie	47
Tuchola - obszar wiejski	Bydgoszcz	Powiat m.Bydgoszcz	Kujawsko-pomorskie	41
Tuchola - obszar wiejski	Chojnice - gmina	Powiat chojnicki	Pomorskie	27
Tuchola - obszar wiejski	Czersk - miasto	Powiat chojnicki	Pomorskie	19
Tuchola - obszar wiejski	Kcynia - miasto	Powiat nakielski	Kujawsko-pomorskie	18
Tuchola - obszar wiejski	Czersk - obszar wiejski	Powiat chojnicki	Pomorskie	14
Tuchola - obszar wiejski	Tczew	Powiat tczewski	Pomorskie	13
Tuchola - obszar wiejski	Cekcyn	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	11
Tuchola - obszar wiejski	Śliwice	Powiat tucholski	Kujawsko-pomorskie	10
Tuchola - obszar wiejski	Toruń	Powiat m.Toruń	Kujawsko-pomorskie	10
razem obszary wiejskie gminy Tuchola				609

razem wyjazdy z gmin powiatu	2985
w tym	
wyjazdy do gmin powiatu	1523
wyjazdy poza teren powiatu	1462, czyli 49,0%
w tym	
do powiatu chojnickiego	391
<i>w tym do miasta Chojnice</i>	<i>250</i>
do powiatu sępoleńskiego	42
do powiatu świeckiego	138
do powiatu starogardzkiego	0
do miasta Bydgoszcz	630
do powiatu bydgoskiego	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane za rok 2011.

Próba obiektywnego spojrzenia na skalę wyjazdów do pracy z poszczególnych jednostek jest odniesienie liczby wyjeżdżających do liczby ludności w wieku produkcyjnym w tej jednostce.

Najwyższy wskaźnik notują: obszary wiejskie gminy Tuchola - 151/1000, gmina Cekcyn – 135/1000, gmina Kęsowo – 124/1000, gmina Gostycyn – 105/1000. Niski wskaźnik notuje miasto Tuchola – 62/1000 (co jest naturalne jeśli uwzględnimy, że to właśnie miasta skupiają znaczną liczbę miejsc pracy i są ośrodkami przede wszystkim dojazdów do pracy, a nie wyjazdów do niej), ale zaskakująco niski jest wskaźnik dla gminy Śliwice (61/1000) – co wskazuje na dużą liczbę miejsc pracy na terenie gminy.

Interesującą informacją jest porównanie skali dojazdów i wyjazdów z gmin. Świadczy ona nie tylko o dostępności miejsc pracy na terenie danej jednostki, ale także o jej atrakcyjności dla dojazdów do pracy z innych jednostek. W kilku jednostkach liczba wyjeżdżających wielokrotnie przekracza liczbę dojeżdżających – tak jest w gminie Gostycyn, w gminie Kęsowo i na obszarach wiejskich gminy Tuchola, gdzie liczba wyjeżdżających jest 10-12 razy wyższa od liczby przyjeżdżających do pracy. W gminie Cekcyn stosunek ten wynosi tylko nieco ponad 4:1, w gminie Lubiewo – niespełna 3:1, a w gminie Śliwice – tylko nieco ponad 2:1. W mieście Tuchola liczba wyjeżdżających do pracy stanowi około połowę przyjeżdżających.

Tabela 3. Porównanie skali dojazdów i wyjazdów z gmin powiatu tucholskiego

Jednostka	Liczba dojeżdżających	Liczba wyjeżdżających	Stosunek liczby wyjeżdżających do dojeżdżających
Cekcyn	140	577	4,1
Gostycyn	29	352	12,1
Kęsowo	34	359	10,6
Lubiewo	116	309	2,7
Śliwice	102	212	2,1
Tuchola - miasto	1219	567	0,5
Tuchola - obszar wiejski	59	609	10,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane za rok 2011.

Powiązania w zakresie dojazdów do pracy powiatu tucholskiego z ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi

Przedstawione wyniki analiz kierunków dojazdów do pracy wskazują, że powiat tucholski w większym stopniu jest ośrodkiem wyjazdów, niż dojazdów do pracy. Interesujące wydaje się więc zestawienie, w jakim stopniu mieszkańcy powiatu są istotni dla rynków pracy jednostek, do których wyjeżdżają.

Dla wybranych gmin bliższego i dalszego sąsiedztwa powiatu przeanalizowano jak dużą część ogółu dojeżdżających stanowią mieszkańców powiatu tucholskiego. Wyniki przedstawiono w tabeli. Wynika z nich, że w żadnej z gmin bliższego i dalszego sąsiedztwa, mieszkańcy powiatu tucholskiego nie są dominującą („kluczową”) grupą wśród osób dojeżdżających - oznacza to, że oddziaływanie i powiązania tych gmin na teren powiatu jest mniejsze, niż w innych kierunkach

Tabela 4. Udział mieszkańców powiatu tucholskiego w dojazdach do innych jednostek

Miejsce pracy	Łączna liczba dojeżdżających	Dojeżdżający z powiatu tucholskiego	Liczba dojeżdżających z gmin powiatu
miasto Chojnice	2963	250	Kęsowo - 84 m.Tuchola - 82 o.w.Tuchola - 47 Gostycyn - 23 Śliwice - 14
gmina Chojnice	616	86	o.w.Tuchola - 27 m.Tuchola - 25 Gostycyn - 18 Kęsowo - 16
miasto Czersk	703	30	Śliwice - 11 o.w.Tuchola - 19
obszary wiejskie gminy Czersk	284	25	Śliwice - 11 o.w.Tuchola - 14
miasto Bydgoszcz	28252	630	Cekcyn - 193 m.Tuchola - 126 Gostycyn - 95 Lubiewo - 78 Śliwice - 57 o.w.Tuchola - 41 Kęsowo - 40
miasto Sępólno Krajeńskie	765	29	m.Tuchola - 17 Gostycyn - 12
miasto Świecie	2471	33	Lubiewo - 18 Cekcyn - 15
gmina Osie	424	55	Cekcyn - 29 Śliwice - 26
gmina Lniano	222	50	Cekcyn - 38 Lubiewo - 12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane za rok 2011.

Podsumowanie

Przeprowadzone analizy prowadzą do następujących wniosków:

- dla mieszkańców powiatu miasto Tuchola pozostaje najważniejsze dla kształtowania rynków pracy (liczba dojeżdżających do Tucholi jest niemal 2-krotnie wyższa, niż do Bydgoszczy) - jednak gminy powiatu są pod tym względem zróżnicowane i dla gminy Cekcyn to Bydgoszcz jest ośrodkiem nieco ważniejszym (dojazdy do Bydgoszczy są nieznacznie większe, niż do Tucholi),
- jednocześnie należy zwrócić uwagę, że Tuchola bardzo słabo oddziałuje na obszary leżące poza powiatem - spoza terenu powiatu pochodzi znikoma część dojeżdżających do pracy do tego miasta (zaledwie kilka procent),
- bardzo ważnym ośrodkiem dla rynków pracy powiatu jest Bydgoszcz - bezwzględna skala wyjazdów do tego miasta jest bardzo duża, jednocześnie jednak mieszkańcy powiatu stanowią niewielką część ogółu dojeżdżających do tego miasta (gmina Cekcyn - wykazująca w powiecie najwyższe dojazdy, lokuje się dopiero na 33. pozycji wśród jednostek, z których do Bydgoszczy dojeżdża najwięcej pracowników),
- stosunkowo mała jest natomiast skala dojazdów z powiatu do Chojnic - zwłaszcza jeśli uwzględni się znaczący potencjał tego miasta oraz relatywnie niedużą odległość i dosyć dobrą dostępność w komunikacji publicznej. Chojnice są po Bydgoszczy drugim najważniejszym ośrodkiem wyjazdów do pracy poza powiat, choć w porównaniu do Bydgoszczy, skala wyjazdów jest znacznie mniejsza. W relacjach Tuchola - Chojnice, to Chojnice są znacznie silniejszym ośrodkiem: z Chojnic do Tucholi dojeżdża 14 osób, z Tucholi do Chojnic - 82,
- pozostałe ośrodki odgrywają znikomą rolę jako rynki pracy mieszkańców powiatu,
- na uwagę zasługuje brak jakichkolwiek dojazdów do sąsiedniego powiatu starogardzkiego, podczas gdy z terenu powiatu niewielka liczba osób dojeżdża do pracy w powiecie tucholskim - w gminie Śliwice z gminy Osieczna w powiecie starogardzkim pochodzi prawie 1/3 wszystkich dojeżdżających.